

**Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника»**

**Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки імені Богдана Ступарика**

Віра Ковальчук

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ
011 «ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ»**

ОПП «ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ»

Рівень освіти другий(магістерський)

Навчально-методичний посібник

Івано-франківськ

2017

*Схвалено науково-методичною радою Педагогічного факультету ДВНЗ
«Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника» (протокол
№ 5 від 20.03.2017року)*

Наскрізна програма практики для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» Педагогічного факультету / Уклад.: В.М.Ковальчук– Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2017. – 14 с.

Рецензенти:

Завгородня Т.К. – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика

Василишин Я.І. – завідувач відділом виробничої (навчальної) практики ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника».

Укладач: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника: Ковальчук Віра Миколаївна

© В. М. Ковальчук, 2017

©ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені В. Стефаника», 2017 © , 2017

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Професійно-педагогічна підготовка майбутніх фахівців у галузі вищої освіти, здійснюється протягом усього періоду навчання студентів у вищому навчальному закладі (ВНЗ). Згідно із Законом України «Про вищу освіту» практика у підготовці фахівців займає одне з провідних місць у навчальних планах ВНЗ України та виступає органічною складовою єдиного навчально-виховного процесу, психолого-педагогічної і методичної підготовки майбутнього викладача вищого навчального закладу освіти, передбачає безперервність, послідовність її проведення при одержанні достатніх практичних знань і умінь для відповідного освітнього рівня «магістр». Практика майбутніх викладачів здійснюється на основі «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (затверджено наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993р. № 93), «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» (затверджено наказом Міністерства освіти України від 02.06.1993 р. № 161), Положення про організацію та проведення практики у Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (схвалено на засіданні Вченої ради ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» від 26 березня 2013 р., № 3) та інших нормативних документів, що регламентують практичну підготовку майбутніх фахівців. Основним навчально-методичним документом, що забезпечує комплексний підхід до організації підготовки, системності, послідовності навчання студентів є наскрізна програма практики (НПП). Виробнича педагогічна практика є невід'ємною складовою підготовки кваліфікованих фахівців. Від рівня професіоналізму, педагогічної майстерності, особистих якостей студентів, їхньої готовності до праці викладачами вищих навчальних закладів, залежить статус і авторитет усіх ланок системи освіти держави.

Зміст та завдання практичної підготовки студентів денної і заочної форм визначаються освітньо-професійною програмою підготовки фахівців, навчальним планом спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки », робочою програмою практики (РПП) і регламентуються «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України».

Відповідно до робочих навчальних планів підготовки фахівців ОР «магістр» студенти спеціальності 0.11 Освітні, педагогічні науки проходять такі види практики:

- 1) виробничу педагогічну практику;
- 2) науково-дослідницьку практику на кафедрах університету.

ВИРОБНИЧА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЗМІСТ І МЕТА

Мета практики: творчо застосовувати отримані теоретичні знання в практичній діяльності; оволодіння студентами сучасними методами і формами організації праці в галузі їхньої майбутньої професії; формування у студентів знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час професійної діяльності в реальних умовах; виховання потреби систематично поновлювати свої знання, вести наукові дослідження. Найважливішими завданнями практики є:

- закріплення і поглиблення знань з психолого-педагогічного та методичного циклів дисциплін, розширення обсягу теоретичних знань з фаху;
- встановлення та поглиблення зв'язку теоретичних знань студентів з реальним навчально-виховним процесом, розвиток умінь використовувати ці знання під час вирішення конкретних навчальних і виховних ситуацій;
- ознайомлення студентів із сучасним станом навчально-виховної роботи в різних типах закладів освіти, передовим педагогічним досвідом, станом реалізації основних завдань концепції нової української школи;
- формування психологічної готовності до роботи в закладах освіти;
- розвиток особистих якостей, які необхідні в професійній діяльності педагога;
- формування умінь і навичок реалізовувати професійні функції: конструктивну, мобілізуючу, організаторську, комунікативну та інформаційну;
- виховання у студентів національно-патріотичних, інтелектуальних, моральних, естетичних та інших якостей, інтересу і любові до обраної професії,
- поглиблення і закріплення у виробничих умовах теоретичних знань зі спеціальних і психолого-педагогічних дисциплін, застосування їх у вирішенні конкретних завдань практики;
- формування практичних умінь і навичок для виконання професійних завдань у якості асистента чи викладача;
- вироблення знань організації основних форм навчання у вищій школі, застосування сучасних технологій і методів, що сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності студента;

– оволодіння методикою розробки навчально-методичних матеріалів, рекомендованих для використання при підготовці фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»;

– вивчення передового практичного досвіду;– формування умінь професійного і педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;

– виховання у магістрів морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуального творчого стилю професійної діяльності, потреби в самоосвіті;

– розвиток професійно значущих якостей особистості;

– вироблення творчого, дослідницького підходу до майбутньої професійної діяльності;

– проведення експерименту для написання випускової (магістерської) роботи.

Програма виробничої практики включає такі види діяльності магістра:

а) навчальну роботу:

– ознайомлення з плануванням та організацією навчальної та навчально-методичної роботи кафедри;

– відвідування занять провідних викладачів кафедри та своїх однокурсників з подальшим їх аналізом;

– проведення семінарських, практичних і лабораторних занять;

– розробка розгорнутого плану і підготовка тексту 1-2 лекцій, проведення пробної лекції;

– проведення консультацій з навчального предмету;

– проведення індивідуальних занять зі студентами;

– перевірка самостійних і контрольних робіт, що передбачені навчальним планом;

б) методичну роботу:

– ознайомлення з робочими навчальними планами і робочими навчальними програмами дисциплін відповідних напрямів підготовки;

– проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів засвоєння його студентами;

– підготовка навчально-методичних матеріалів до семінарських, практичних, лабораторних занять і самостійної роботи студентів;

- складання завдань для проведення модульного і підсумкового контролю, завдань для проведення тестового контролю;
- розробка і впровадження інноваційних форм, методів і технологій навчання;
- розробка програмних продуктів презентацій, окремих розділів електронних підручників;
- вивчення і впровадження передового досвіду організації навчального процесу;
- вивчення і аналіз основних нормативних документів, що регламентують роботу кафедри, факультету;
- ознайомлення з робочою документацією кафедри та правилами її оформлення;

в) організаційно-виховну роботу:

- ознайомлення з планом організаційно-виховної роботи факультету, кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика;
- участь у виховній роботі в студентському колективі, виконання доручень куратора академічної групи;
- самостійне проведення 1-2 виховних заходів зі студентами академічної групи;
- участь у профорієнтаційній роботі;
- участь у підготовці та проведенні студентських і учнівських олімпіад, у роботі Малої Академії Наук.

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ПРАКТИКА

ЗМІСТ І МЕТА

Науково-дослідницька практика є важливою складовою магістерської програми і має на меті систематизацію, розширення і закріплення професійних знань, формування у студентів початкової компетенції ведення самостійної наукової роботи, дослідження та експериментування.

Суть науково-дослідницької практики полягає у залученні студентів-магістрантів до самостійної дослідницької роботи, ознайомленні з методикою проведення науково-дослідної роботи в академічних та спеціалізованих інститутах, провідних компаніях, наукових бібліотеках, ведення дослідної діяльності та написання наукових робіт.

Предметом науково-дослідницької практики є поглиблення навичок самостійної наукової роботи, розширення наукового світогляду студентів,

дослідження проблем практики та вміння пов'язувати їх з обраним теоретичним напрямком дослідження, визначати структуру та логіку майбутньої магістерської роботи.

Програма науково-дослідницької практики передбачає виконання наступних завдань

– ознайомлення з основними напрямками наукової діяльності факультету, випускової кафедри чи структурного їх підрозділу, що здійснює наукові дослідження;

– ознайомлення з методами, прийомами і обладнанням для проведення наукових досліджень;

– ознайомлення з організацією та роботою студентських наукових гуртків, проблемних груп, студентських конструкторських бюро та ін.;

– систематизація теоретичних знань для якісного виконання поставленого у темі випускової роботи ОКР «магістр» науково-практичного завдання;

– вивчення і узагальнення літературних джерел за темою дипломної роботи;

– виконання експериментальних досліджень з теми випускової роботи;

– виконання індивідуального науково-практичного завдання, критичне осмислення теоретичної бази з метою якісного виконання випускової кваліфікаційної роботи та її захисту;

– підготовка доповідей і виступів на методичних семінарах, наукових конференціях;

– підготовка до друку наукової статті.

Науково-дослідна практика проводиться у 1-3 семестрі, кількість тижнів визначається навчальним планом. Конкретний час проведення практики визначається наказом ректора Університету та згідно навчального процесу.

До програми практики (крім спеціальних питань) входить прослуховування лекцій, виконання індивідуальних завдань, проведення екскурсій, оформлення та захист звіту з практики.

Рекомендований приблизний календарний графік розподілу робочого часу для науково-дослідницької практики

№ з/п	Назви робочого часу
-------	---------------------

1	Інструктаж з техніки безпеки та охорони праці
2	Вивчення спеціальних питань, виконання індивідуальних завдань за тематикою досліджень, проведення екскурсій та ін.
3	Оформлення щоденника, звіту та іншої документації
4	Складання заліку з практики (3семестр)
5	Захист магістерської роботи (3семестр)
Підсумок:	

Науковими керівниками магістрів призначаються професори та доценти, які активно ведуть науково-дослідницьку роботу. За одним керівником закріплюється не більше 5-ти студентів-магістрантів одночасно. У разі виконання студентом теми досліджень на межі галузей наук допускається призначення, крім наукового керівника, одного чи більше консультантів.

Теми магістерських досліджень підчас практики і магістерських робіт, список наукових керівників і консультантів обговорюються та затверджуються на засіданні кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика.

Порядок організації, керівництво та зміст науково-дослідницької практики.

Науково-дослідна робота майбутніх магістрів є необхідною складовою навчального процесу і слугує основою підвищення результативності досліджень, які надаються студентами в дипломній роботі.

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання студентами здійснюється з урахуванням обраної теми магістерської роботи в терміни, означені програмою науково-дослідницької практики. Матеріали дослідження включаються до звіту з практики у відповідності з його структурою та обсягом.

Науково-дослідна практика для студентів магістратури кожної спеціальності проводиться згідно з навчальним планом для денної та заочної форм навчання. Потягом проходження науково-дослідницької практики та виконання основних завдань програми практики, кожен студент повинен отримати конкретні наукові результати з обраної наукової проблеми, що будуть відображені у формулюванні теми випускної кваліфікаційної роботи магістра.

Програма науково-дослідницької практики студентів магістратури складається з наступних частин:

– формування індивідуального графіку проходження науково-дослідницької практики та ознайомлення студента з вітчизняними та іноземними науковими та іншими джерелами літератури з метою формування студентом бібліографічного списку літератури за обраним напрямом дослідження. За цей період студенти зобов'язані здійснити огляд нормативної документації та друкованої літератури, зібрати та обробити практичний та інформаційний матеріал, здійснити підбір та обробку статистичних даних з обраного напрямку магістерської роботи;

– виконання індивідуального завдання, завершення роботи над формуванням теми магістерської роботи,

– оформлення звіту про проходження науково-дослідницької практики і його захист.

Навчально-методичне керівництво і виконання програми практики забезпечують відповідні кафедри Університету. За організацію практики та контроль за її проведенням здійснює керівник практики від Інститутів, факультетів.

Завідувач кафедри призначає відповідального за науково-дослідницьку практику на кафедрі.

Для безпосереднього керівництва практикою кожного студента випускаюча кафедра призначає наукового керівника з числа викладачів тільки з науковим ступенем доктора або кандидата наук, який, як правило, поєднує ці обов'язки з обов'язками наукового керівника кваліфікаційної роботи студента.

– **Організація і керівництво практикою**

Відповідальність за організацію і контроль практичної підготовки магістрів покладається на проректора з науково-педагогічної роботи університету, в межах повноважень – на керівника практики університету, а проведення – на декана педагогічного факультету, завідувача кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика, факультетського керівника практики.

Розподіл магістрів за базами практики готує деканат факультету разом з факультетським керівником практики. За місяць до початку практики подається службова записка, в якій повинні бути вказані: термін проведення практики магістрів, відомості про магістрів (прізвище та ініціали, спеціальність, група, база проходження практики, керівники практики від кафедри, після чого видається наказ по університету.

Виконання програми практики магістрів і керівництво нею забезпечує кафедра педагогіки імені Богдана Ступарика.

До керівництва практикою магістрів від університету залучаються досвідчені викладачі кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика, як правило,

доктори та кандидати наук, що мають досвід практичної роботи у вищій школі чи науково-дослідній установі.

Кафедра педагогіки імені Богдана Ступарика виконує наступні види робіт:

- розробляє програми виробничої педагогічної та науково-дослідницької практики;
- розробляє і затверджує перелік індивідуальних завдань практикантів з методичними рекомендаціями щодо їх виконання;
- визначає керівників практики магістрів від кафедри;
- здійснює безпосередній контроль за ходом практик;
- формує робочий зошит практиканта;
- проводить настановчі і підсумкові наради з питань практики магістрів, заслуховує звіти керівників про проведену роботу, розробляє заходи щодо удосконалення проведення практики магістрів.

Керівник практики від кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика:

- розподіляє разом із завідувачем кафедри навчальні дисципліни, з яких магістри проходять виробничу практику;
- проводить обов'язкові інструктажі з охорони праці і техніки безпеки з оформленням відповідної документації;
- видає практикантам індивідуальні завдання і всі необхідні документи для організації практики;
- надає методичні рекомендації щодо складання індивідуального плану проходження виробничої практики магістрами і затверджує їх;
- забезпечує постійне керівництво та контроль за виконанням індивідуального плану кожним магістром і надає необхідну допомогу;
- повідомляє магістра про систему звітності з практики;
- контролює виконання магістрами правил внутрішнього розпорядку, облік відвідування магістрами практики;
- систематично інформує кафедру про хід проходження практики магістрами;
- підводить підсумки практики магістрів, оцінює роботу кожного магістра, виставляє оцінку у залікову відомість і залікову книжку магістра, складає звіт про підсумки її проведення і надає його факультетському керівнику практики;

– бере участь у засіданні кафедри та вченої ради Педагогічного факультету з підведення підсумків за результатами виробничої практики магістрів.

Магістри-практиканти зобов'язані:

– до початку проходження практики уважно ознайомитись з її програмою і у випадку виникнення будь-яких питань вирішити їх на інструктивній нараді;

– своєчасно приступити до виконання програми практик, виконати в повному обсязі програму практики та індивідуальне завдання;

– суворо дотримуватись правил внутрішнього розпорядку, що діють у вищому навчальному закладі (організації, установі), де вони проходять практику;

– вивчити правила охорони праці і техніки безпеки на робочих місцях і дотримуватись їх у повсякденній роботі;

– своєчасно оформити всі документи з виробничої практики, у триденний термін після її закінчення подати звіт на кафедру керівнику та захистити його у встановлений кафедрою термін.

Підведення підсумків практики

Форма, зміст і вид звітності магістрів про проходження виробничої практики визначаються програмою практики з дотриманням відповідних стандартів щодо оформлення такої документації.

Як правило, загальна форма звітності магістрів за практику – це подання оформленого відповідним чином звіту і оцінкою роботи магістра та при необхідності інших документів, що визначені у програмі практики.

Підведення підсумків (захист) практики у формі співбесіди з магістром за програмою практик і виставлення оцінки (заліку) проводиться на факультеті протягом першого тижня, що починається після закінчення практики, на кафедрі педагогіки імені Богдана Ступарика після перевірки поданого практикантом звіту про проходження практики.

Оцінка магістра за виробничу практику враховується нарівні з іншими оцінками, що характеризують успішність магістра.

Магістри, які не виконали програму практики і отримали незадовільну оцінку при складанні заліку, можуть бути скеровані на практику повторно у вільний від занять час. Терміни і умови повторного проходження практики встановлюються в кожному окремому випадку ректором університету. У разі несумлінного ставлення до практики, порушення дисципліни або повної невідповідності з програмою практики магістр відраховується з навчального закладу.

Підсумкова конференція з виробничої практики магістрів проводиться на Педагогічному факультеті після проведення заліку.

Підсумки практики магістрів обговорюються на засіданнях кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика та засіданнях вчених рад Педагогічного факультету.

Особливості організації і проведення практики ОР «магістр» заочної форми навчання

Відповідно до робочих навчальних планів підготовки фахівців ОР «магістр» студенти-заочники спеціальності 0.11 Освітні, педагогічні науки проходять такі види практики:

- 1) виробничу педагогічну практику;
- 2) науково-дослідницьку практику на кафедрах університету.

Магістри-заочники, які працюють на посадах викладачів ВНЗ I-IV рівня акредитації, що відповідає профілю факультету, на якому вони навчаються, від виробничої практики звільняються, якщо за місяць до початку семестру, в якому проводиться практика, вони подали у відділ заочної освіти копію трудової книжки і характеристику-оцінку дирекції установи в якій працюють. Залікову оцінку з виробничої практики таким магістрам визначає кафедра педагогіки імені Богдана Ступарика. Всі інші магістри-заочники проходять виробничу практику в терміни і тривалість, що визначається робочим навчальним планом спеціальності.

У період заліково-екзаменаційної сесії, що передує виробничим практикам, для магістрів-заочників на факультетах організовується інструктивно-методична нарада з питань практик, яку проводить методист заочного відділу, факультетський керівник практики, керівники практики від кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика.

Магістри заочної форми навчання проходять виробничу і науково-дослідницьку практики на Педагогічному факультеті згідно з графіком, розробленим кафедрою педагогіки імені Богдана Ступарика і погодженого з деканатом факультету. Такий графік складається в період екзаменаційної сесії, що передує семестру в якому проводиться практика, і подається у відділ заочної освіти.

Практику магістри-заочники проходять без відриву від основної роботи або використовують для цього свою чергову відпустку.

Завдання виробничих практик, її зміст, обов'язки керівників і магістрів-практикантів, підведення підсумків практик, що визначені Положенням про проведення практик університету, стосуються і магістрів заочної форми навчання.

Захист матеріалів практик зі складанням диференційованого заліку проводиться в період екзаменаційної сесії магістрів-заочників, що йде після практики. Оцінку в залікову відомість і залікову книжку виставляє керівник практики від кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		Захист-презентація практики	Сума
Характеристика на студента-практиканта керівника – 30	Належне оформлення звітної документації – 20	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

1. Завгородня Т.К. Науково-пошукова діяльність як важлива умова особистісного становлення майбутніх спеціалістів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. Вип. 21. Ужгород, 2011. С. 51-54.
2. Завгородня Т.К. Науково-дослідницька діяльність студента як умова підвищення якості освіти та крок до наукової діяльності. *Наука и образование*. Дубай, ОАЕ, 2011. С.112 – 115.
3. Ковальчук В. Людиноцентризм як гуманістично орієнтований підхід до формування нової людини. *Обрії*. 2014. №2 (35) С.47—49.
4. Ковальчук В. Професіоналізм педагога – головна умова забезпечення якості освіти. *Збірник наукових праць Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди*. 2015. С.231-234.
5. Педагогічна практика студентів освітньо- кваліфікаційного рівня «Магістр» / Т.К. Завгородня, Л.М. Прокопів, І.В. Стражнікова. Івано Франківськ, 2013. 60 с.
6. Професійна освіта як складова забезпечення кваліфікованого кадрового потенціалу України: проблеми та шляхи вирішення. *Матеріали парлам. слухань у Верховній Раді України 1 черв. 2016 р.* Серія «Парламентські слухання» / Верховна Рада України, Комітет з питань науки і освіти. Київ: Парлам. вид-во, 2016. 320 с.
7. Товканець Г.В. Університетська освіта : *навчально-методичний посібник* Київ. : Кондор, 2011. 182 с.
8. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи. URL: <http://archive.is/tuQZa>.
9. Харківська А. А. Управління асистентською практикою – найважливіший етап практичної підготовки магістрів.: URL http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/metod_upr_osvit/v_17/4.pdf
10. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>